

¿Xile com Paraguai?

Després que el dictador del Paraguai, Stroesner, celebrés els trenta anys al poder, el torn d'aquell dramàtic onze de setembre de mil nou-cents setanta-tres ha fet arribar l'onzè aniversari de Pinochet. La lenta però segura evolució a la brasilera, el canvi a Bolívia malgrat els continus i tradicionals rumors de colp d'estat, l'empenta de l'oposició uruguaiana, que ja espera aviat les eleccions, i sobretot el capgirament argentí, degut a la causa externa de la derrota de les Malvines, han fet pensar en els dos darrers anys que també Pinochet acabaria aviat. Més encara quan, a partir del maig de 1983, la dividida oposició xilena aconseguí uns acords mínims que li permeteren d'endegar les Jornades de Protesta, que els passats quatre i cinc de setembre assoliren la desena, amb el tràgic balanç de nou morts, que cal sumar als setanta de les deu Jornades. Tot i això, Pinochet continua i vol seguir fins a les acaballes del segle.

Conflueixen en el Xile d'avui dos realitats contradictòries. D'una banda, com mostrà Pinochet en el discurs de l'onzè aniversari, l'absoluta determinació militar de continuar en el poder. Amb la petita concessió d'un estatut d'associacions polítiques que sembla un accident sense importància en la substància del missatge de Pinochet: fins i tot considerant que la lluita al carrer continuarà, el dictador digué que les forces armades no abandonaran el poder

Ernest UDINA

«malgrat els riscos que això ens comporti». L'objectiu continua sent el mateix que fa onze anys, és a dir, no donar cap parcel·la de poder ni cap possibilitat d'expressió a les forces «que obren la porta al comunisme», les quals, segons Pinochet, són totes

que esclatà a inicis dels vuitanta, d'una política econòmica ultraliberal, la dels «Xicago-Boys» de Milton i Friedman, com denuncià fa tres anys el conservador Jorge Alessandri, ex-president de la república i partidari del règim militar.

Així, a la progressiva misèria en els barris obrers, s'ha anat afegint la pèrdua de credibilitat de la burgesia en el «règim salvador». L'evolució dels veïns, especialment Argen-

Pinochet, la determinació militar de continuar fanàticament fins al final

les forces democràtiques. El llenguatge defensiu, però, utilitzat per Pinochet —que recorda com, poc abans de morir, Franco insultà també l'oposició qualificant-la de «gossos que borden»— revela l'estat de setge popular en què es troba la dictadura xilena.

És aquesta l'altra realitat incontestable en un país amb més d'un vint per cent d'atur, més d'un trenta per cent d'inflació i el deute extern —de divuit mil milions de dòlars— més alt del món en proporció als dotze milions d'habitants. Ha estat el resultat,

ha confirmat també a l'ampli ventall de les classes mitjanes —principal suport del colp del setantatres pel temor a una situació gradualment inestable— que el règim de Pinochet ja no salva sinó que obstaculitza. I té un principal mètode per mantenir-se en el poder: la pura i simple repressió.

La darrera Jornada de Protesta ha estat, a més, la bufetada internacional més forta per al dictador. L'assassinat del sacerdot francès André Jarlan, al barri de La Victoria de la capital Santiago, ha provocat un enfrontament

irreversible del règim amb l'església catòlica, amb França i amb tots els països de la Comunitat Europea. Qui té, però, la clau de l'esdevenidor xilè és Reagan, el qual només es molesta amb algunes recomanacions de tolerància a Pinochet, però continua ajudant el dictador amb la mateixa fidelitat pràctica que la que utilitzà Kissinger per a derrotar Allende.

No sembla que de Reagan pugui venir el canvi immediat. Tampoc les dissensions dins l'exèrcit són tan fortes per a obligar Pinochet a deixar el poder. Els oficials són avui una classe privilegiada que deu a Pinochet una situació de poder —amb la corrupció que comporta, com ja es comprovà a l'Argentina—; situació que durant moltes dècades no havien conegut els militars de més enllà dels Andes. Tampoc l'oposició no ha assolit el grau d'unitat, dividida en tres sectors, que li permeti de prendre pacíficament el Palau de la Moneda, tot i que a hores d'ara preparen ja la primera vaga general contra Pinochet.

En aquest joc d'equilibris, la pura i simple repressió, la cohesió dels qui tenen les armes, malgrat la gran manca de suport de bona part de la societat civil i malgrat la pressió internacional, pot encara donar vida a un règim certament condemnat a mort, a un Pinochet que voldria, com Stroesner, festejar els trenta anys de poder. Però, fins i tot en el cas ja impossible que iniciés una certa obertura del règim, la fi sembla segura, tot i que l'angúnia pot ser més llarga del que sembla, en un país que necessitarà molts anys per a sortir d'un trauma que ha estat el més llarg de tots els de la zona.